3.9.2026

Kunnan harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen vuonna 2026

HAKIJAN TIEDOT

Kunta: KEMI

Kunnan yhteyshenkilön tiedot:

- Nimi: Katri Heberg
- Nimike: Talouspäällikkö
- Sähköpostiosoite: katri.heberg@kemi.fi
- Puhelinnumero: 040 5121962

HAKEMUKSEN TIEDOT

A. Haettava summa, euroa:

1 800 000

B. Mikäli kunta on saanut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2025, niin sen käyttökohde:

C. Yksilöidyt talousvaikeudet, joihin haetaan harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta sekä perustelut, jotka osoittavat em. vaikeudet poikkeuksellisiksi tai tilapäisiksi. Lisäksi yksilöitynä talousvaikutusten ajankohta ja euromääräinen vaikutus kunnan talouteen.

1. **Valtionosuus**
   Kemin valtionosuus on negatiivinen - 1,8 miljoonaa euroa vuonna 2026. Valtionosuuden jakautuminen kuntien välillä hyvinvointialueuudistuksen jälkeen, ei kohtele kuntia tasapuolisesti. Valtionosuuden näin merkittävä pieneneminen luo paineita veroprosentin korotukseen, joka jo muutenkin on Kemissä korkea (9,6).

Valtionosuusjärjestelmän keskeisenä tarkoituksena on varmistaa, että kaikilla kunnilla on olosuhteista ja kuntien tulopohjan eroista huolimatta edellytykset selvitä erityisesti lakisääteisistä tehtävistään. Järjestelmän tehtävänä on tasoittaa kuntien välillä olevia peruspalveluiden kustannus- ja tarve-eroja ja siten lisätä elinkeino- ja väestörakenteeltaan erilaisten kuntien asukkaiden yhdenvertaista kohtelua ja heidän tosiasiallisia mahdollisuuksiaan saada perusoikeuksien toteutumisen kannalta välttämättömiä palveluja

Tilanne on Kemin kaupungille ja sen asukkaille äärimmäisen kohtuuton. Kemin kaupunkia vaaditaan maksamaan valtiolle lähes 2 miljoonaa euroa vuodessa, mikä pakottaisi leikkaamaan peruspalveluista, korottamaan tuloveroprosenttia tai ottamaan merkittävästi lisää velkaa. Tämä heikentäisi kaupunkilaisten palvelujen tasoa ja vaarantaisi kaupungin perustuslaillisen itsehallinnon. Tilanne on rasittanut Kemin kaupungin taloudellista tilannetta vuosia. Esimerkiksi vuoden 2024 tilinpäätöksen mukaan kaupungin laskennallinen valtionosuus oli kyseisenä vuonna negatiivinen noin -2 226 000 euroa. Vuoden 2025 tilinpäätöksen mukaan laskennallinen kaupungin laskennallinen valtionosuus oli kyseisenä vuonna positiivinen noin 475 000 euroa ainoastaan sen vuoksi, että opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä valtionosuusrahoitus oli noin 1 742 000 euroa.

Kemin kaupunki on omilla toimillaan pyrkinyt reagoimaan valtionosuusjärjestelmän synnyttämään tilanteeseen. Kemissä on tehty sen historiassa poikkeuksellisen mittavan talouden sopeutusohjelma, joka osoitti, että ilman sote-eristä johtuvia valtionosuuden muutoksia kaupungin talous olisi saatu tasapainoon. Kaupunki on välttänyt joutumasta niin sanottuun kriisikuntamenettelyyn myymällä enemmistöosuuden kaupungin omistamasta energia- ja vesiyhtiöstä.

2. **Vuosikate**
   Vuosina 2022-2025 tehdyistä sopeutustoimista (vaikutus arviolta n. 4,7 milj. euroa) ja vuonna 2024 päätetystä 0,5 %-yksikön veroprosentin nostosta (vaikutus n. 1,6 milj. euroa) huolimatta kaupungin vuosikate on heikko. Vuodelle 2026 arvioidaan vuosikatteen olevan -5,7 miljoona euroa.

3. **Omaisuuden myynti**
   Talouden tasapainottamiseksi Kemi on joutunut myymään omaisuuttaan. Kemin Energia ja Veden osakekannan 60 %:n myynti on toteutunut elokuussa 2025. Omaisuuden myynnillä taseesta on poistunut kertynyt alijäämä ja lainakanta ja korkokulut pienenevät, mutta negatiivisella peruspalvelujen valtionosuudella kaupungin taloutta ei saada tasapainoon ja osakekaupasta saadut varat tulevat jo suunnitelmakaudella käytetyiksi ja uutta alijäämää alkaa kertyä.

D. Mikäli kunta on hakenut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2025, niin perustelut miksi kunta hakee korotusta peräkkäisinä vuosina.

Kemin peruspalvelujen valtionosuus on edelleen negatiivinen, jolloin taloutta ei ole mahdollista saada tasapainoon.

E. Kunnan omat toimenpiteet poikkeuksellisen tai tilapäisen taloudellisen tilan korjaamiseksi (tulojen lisäykset ja menojen vähennykset, omaisuusjärjestelyt jne.)

1. Toteutetut toimenpiteet

Sopeutusohjelma
Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 2.5.2022 hyväksynyt kaupungille sopeutusohjelman, jonka talousvaikutus kokonaisuutena on 4,7 miljoonaa euroa. Toimenpiteet on pääosin toteutettu vuoden 2025 loppuun mennessä**.**

Veronkorotus
Vuodelle 2024 veroprosenttia on korotettu 0,5 %-yksikköä.

Omaisuuden myynti
Taseeseen kertyneen alijäämän poistamiseksi, lainakannan ja korkokulujen pienentämiseksi ja tätä kautta käyttötalouden tasapainottamiseksi, kaupunki on myynyt Kemin Energia ja Veden osakekannasta 60 % elokuussa 2025.

2. Tulossa olevat ja päätetyt toimenpiteet

F. Muut huomiot ja lisätiedot:

Lisäksi Kemin kaupunki esittää, että kunnan peruspalvelujen valtionosuuden alarajaksi tulisi säätää nolla euroa siten, ettei kunnan valtionosuus voi siihen tehtävien vähennysten tai muiden valtionosuuden määräytymiseen vaikuttavien erien seurauksena muodostua negatiiviseksi eikä kunnalle synny tämän perusteella maksuvelvollisuutta valtiolle.

Aika:

Allekirjoitus, nimenselvennys ja nimike

Liitteet: